

Crimen Fori Ecclesiastici

Seu Decretalium Gregorii IX. Pont. Max. Liber V ; Brevi Methodo ad discentium utilitatem Expositus, In quo praecipuae circa Materiam hujus Libri Quinti, quae tum in Theoria, tum in praxi occurrunt, difficultates solvuntur, allatis etiam contrà sentientium fundamentis, & horum solutionibus

Accedunt duo Indices, unus Titulorum initio Operis, alter rerum, & verborum notabilium in calce ejusdem

Schmalzgrueber, Franz

Ingolstadii, 1727

VD18 13510827-001

Titulus XX. De Crimine Falsi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75232)

TITULUS XX.

De Crimine Falsi.

SUMMARIUM.

1. Crimen falsi Furto simillimum est.
2. Falsi triplex acceptio.
3. Definitio.
4. &c. Requisita ad Crimen falsi.
9. Est crimen gravissimum.
10. Publicum. & exceptum.
11. 12. Divisio ejus in Species subjectas.
13. Dolo committitur à Teste, Advocato, & Judice.
14. &c. Modi, quibus contingere Crimen falsi potest circa testimonium.
17. &c. Pœna Testis falsi.
21. Pœna Advocati.
23. 24. Et Judicis committentis falsum.
25. &c. Modi, quibus Crimen falsi committitur Scripto.
29. &c. Pœna falsarii Litterarum Apostolicarum.
32. &c. Quinam pœnas istas incurrant?

36. 37. An pœnas istas incurrat etiam ille, qui in Rescripto Justitiae immuat aliquid?
38. &c. Aut qui Litteras apostolicas radit in una syllaba, vel paucis Litteris?
42. &c. Vel qui eas corrigat ad mentem Papae?
45. &c. Modi, quibus crimen falsi committitur factò.
49. &c. Quinam censeantur falsarii Monetæ?
51. &c. Pœna illorum.
56. 57. Pœna tondentium, radentium, aut tingentium Monetam.
58. &c. Pœna cudentium monetam justam auctoritate propria.
61. Quid dicendum de iis, qui Monetam cudunt ex auro, vel argento Alchymistico?
62. &c. Modi, quibus falsi crimen committitur Usu.
63. &c. Pœna istorum.

Post crimen Furti, & Usurariae iniquitatis sequitur de Falsi crimine; nam Usurarii pierumque utuntur falsitate ad extorquendas Usuras illicitas, & Crimen falsi furto simillimum, si non pro specie furti habendum est, ut putat Damhouder, *prax. rer. crim. c. 119. n. 1.* Subdolum enim, inquit *ibidem*, & occultum furandi genus est, rem aliquam falso, malitioso, & excogitato animo corrumpere, & falsitatis furo decipere.

Quæritur 1. quid sit Falsum, & Falsitas? 2. Falsum potest accipi tribus modis, largissimè, largè, & strictè, *Farin. prax. crim. q. 150. n. 7.* *Largissimè* sumptum est omne id, quod non est verum, etiamsi non procedat ex fraude, vel dolo alicujus *l. si is 13. §. utrum 3. ff. de reb. dub. Largè* sumptum est mutatio Veritatis cum dolo facta, quamvis alteri ex hoc nullum enascatur præjudicium: & in hac significatione Falsum sub se comprehendit quodvis mendacium, licet illud in Crimen falsi non incidat. *Bartol. in l. quid sit falsum 23. ff. de Leg. Corn. de fals. Schneidevvin. in §. 7. Inst. de publ. Judic. n. 2. Farin. q. 150. cit. n. 7. Carpov. pract. crim. q. 93. n. 3.* *Strictè*, & propriè acceptum est tantum illud, quod Lege Cornelia de falsis coercetur, seu quando falsitas committitur cum dolo simul, & damno alterius. In quo sensu

Falsum, seu Falsitas definitur communiter, quod sit fraudulosa imitatio, vel potius immutatio veritatis, facta in præjudicium alterius, prout sumitur ex *Novell. 73.*

pr. & notat *Gloss. ibid. v. imitatio*, junct. *Gloss. mera lit. C. Gloss. in §. 7. v. falsum Inst. de publ. Judic. Sylv. v. falsarius n. 1. Tholol. Syst. l. 36. c. 1. n. 2. Mynsing. in §. 7. cit. n. 13. Schneidevvin. ibid. n. 2. Damhoud. pract. rer. crim. c. 122. n. 2. Carpov. q. 93. cit. n. 5. Haun. tom. 6. de l. §. 1. tr. 2. n. 174. Wagnereck ad Rubr. b. tit. not. 1. Vallenf. hic §. 1. n. 1. Engl. n. 1. Pirhing n. 1. König n. 1. Wiestner n. 2. Magnit. P. Schmierp. 3. de Delict. c. 2. n. 74.*

Dub. 1. quid requiratur ad Falsi crimen? 2. tria requiruntur. 1. ut immutetur, & pervertatur veritas. *Novella 73. pr.* nisi enim veritas mutetur, & pervertatur, falsum non committitur, etsi dolo adhibitus fuerit: & hinc si testis dolo animo sub specie falsi verum deponat, h. e. si putet se falsum dicere, & hoc intendat, quod tamen reipsa est verum, animo quidem peccat, & conscientiam lædit; quia verò corpus veri delicti non adest, ejusmodi testis, ut falsarius, coerceri non potest *l. quid sit falsum 23. ff. de Leg. Corn. de fals. Novell. 73. pr. cit. Carpov. q. 93. cit. n. 9. König hic n. 9.*

2. Ut immutatio hæc dolo malo, sine animo veritatis corrupendæ, & proximi decipiendi fiat *l. pœna 1. l. impuberem 22. pr. ff. de Leg. Corn. de fals. & l. nec exemplum 20. C. eod.* Ideo, qui dicit falsum, quod putat esse verum, falsi crimine non tenetur; quia *ream linguam non facit, nisi mens rea*, ut loquitur *S. Augustinus* relatus *can. homines 3. sin. caus. 22. q.*

22. q. 2. Nec sufficit dolus præsumptus, sed verè illum adfuisse probari debet; quia in dubio error potius, quàm dolus in crimine falsi præsumitur l. quòd adhibitus 5. C. de his, qui, sibi adscrib. l. dolum 6. C. de dol. mal. Carpzov. q. 93. n. 7. König hic n. 8. Begnudell. V. falsitas n. 19.

6. 3. Urea immutatio afferat, vel factem afferre alteri possit nocumentum, etsi hoc fortasse impediatur l. siquis 6. ff. l. qui falsas 6. § l. si falsos 8. C. ad Leg. Corn. de fals. Et hinc, qui sine alterius læsione mentitur, si mendacium hoc etiam aptum non fuit lædere in his circumstantiis, poenâ falsi non tenetur l. quid sit falsum 23. ff. eod. Sylv. V. falsarius n. 1. Car. §. falsum n. 35. Mascard. de probat. concl. 739. n. 12. Molin. tr. 2. de Just. D. 70. n. 3. Scaccia de Judic. l. 2. c. 8. n. 524. Damhoud. prax. rer. crim. c. 122. n. 10. Farin. q. 150. n. 291. Carpzov. q. 93. n. 10. Barbol. in c. 1. h. tit. n. 5. Haun. tr. 2. cit. n. 174. Vallens. §. 1. n. 2. Pirhing n. 1. König n. 10. Wiestner n. 2. Reiffenstuel n. 2. Begnudell. l. cit. n. 20. Magnif. P. Schmier p. 3. de Delict. c. 2. n. 75.

7. Dixi autem, Vel saltem afferre alteri possit nocumentum; sufficit enim nocere posse falsitatem, etiamsi, ne nocumentum actu ipso contingat, impediatur; quia potentia actui proxima habetur pro actu ipso Caball. resol. crim. casu 144. n. 3. § seqq. Petr. Theodor. Colleg. crim. D. 8. Thef. 3. lit. B. ubi porro infert, producentem falsos testes, etiamsi horum depositiones ipsi non profuerint, nec adversario nocuerint, si nocere tamen potuissent, poenâ falsi teneri. Quod Carpzov. l. cit. n. 13. concedit quoad poenam extraordinariam, & mitiorem; sicut enim in aliis delictis conatus mitiori poenâ coercetur, etiamsi ad actum proximum pervenerit, ita & falsarius nocere cupiens, si factum ipsius damnum non sequatur, poenâ aliquâ mitiori plectendus erit.

8. 4. Requiritur aliqui, ut Lege aliqua statutum sit, talem immutationem veri esse punibilem poenâ falsi; ideo enim post Legem Corneliam de falsis tot Constitutiones, & SCta sunt prodita, ut casus Lege Cornelia non expressi supplerentur, & ad falsorum classem redigerentur l. Divus 15. ff. de Leg. Corn. de fals. & l. non omnia 1. ff. de publ. Judic. Vallens. §. 1. n. 2. König n. 11. Sed melius hoc requisitum omititur; quia nuppiam expressa Legis Cornelie vel alterius notatio requiritur, variisque modis Crimen falsi committitur, etiamsi expressa determinatio Legis deficiat; sufficit enim generalis notatio Legis Cornelie, quæ omnem dolosam veritatis immutationem, in præjudicium alterius factam, puniri jubet arg. l. poenâ 1. & l. quid sit fals-

sum 23. ff. de Leg. Corn. de fals. Constitutiones, & SCta, quæ postea prodita sunt, idcirco sunt prodita, ut de reliquis non expressis casibus ex ratione identitatis facilius iudicium ferri, iique ad crimen falsi applicari possint, ut bene notat. Carpzov. n. 15.

Dub. 2. quale crimen sit crimen falsi? 1. est crimen enorme, & gravissimum, adeò, ut illud homicidio, & veneficio gravius, & detestabilius esse quidam existunt apud Farin. prax. crim. q. 150. n. 12. quibus tamen rectè contradicit Pract. Corrad. Rubr. de falsar. n. 24. Farin. l. cit. n. 13. Carpzov. q. 93. n. 2. Nullumque est crimen, quod ita vituperet famam, & statum hominis, sicut est crimen falsi, ex quo propterea perditur Nobilitas, & Nobilitatis privilegium. Masfil. Rubr. ff. ad Leg. Corn. de falsi. n. 17. Castro cons. 130. n. 1. post pr. v. nam est gravissimum l. 1. Afflict. decis. 404. n. 3. Farin. n. 15. qui tamen n. seq. cum Afflicto notat, per crimen falsi hujus reum non fieri facto ipso infamem.

2. Est crimen publicum, ita, ut quilibet de populo possit de illo accusare, etiamsi sui nihil interfit §. item Lex Cornelia de falsis 7. Inst. de publ. Judic. Clar. §. falsum n. 1. Molin. de J. §. J. tr. 2. D. 70. n. 2. Pirhing hic n. 1. v. porro, König ibid. n. 1. Begnudell. V. falsitas n. 10. Magnif. P. Schmier p. 3. de Delict. c. 2. n. 74.

3. Est crimen exceptum, & propterea in generali remissione, & dispositione non comprehenditur. Tholck. synt. l. 36. c. 4. Rubr. de mutat. nom. n. 8. §. quod non censetur remissum. Menoch. de arbit. cas. 306. n. 11. Farin. l. cit. n. 14. Pirhing n. 1. cit.

Dub. 3. quotuplex sit Crimen Falsi? 1. Dividitur in Verum, & quasi tale. Verum est, quod Lege Cornelia de falsis notatur, ut quod committitur circa testimonia, testamenta, & nummos l. poenâ 1. §. sed & si 2. l. filius 14. l. Divus 15. pr. §. S. planè 1. l. impuberem 22. §. qui liberti 8. §. duob. seqq. & l. lege Cornelia 30. ff. de Lege Corn. de fals. Quasi tale dicitur, quod Lege Cornelia de falsis non notatur, sed aliis constitutionibus Principum, & SCtis vindicatur, ut siquis rationes, instrumenta falsaverit l. poenâ cit. §. qui in rationibus 4. l. lege Cornelia 9. §. poenâ 3. l. eos qui 27. §. de impudentia 2. ff. eod. König hic n. 2.

Dividitur 2. in Personale, & Reale, Personale est, quod circa personam committitur, ut mutatio nominis, suppositio partus, testium subornatio, Judicis corruptio. Reale, quod committitur circa res: estque vel Verbale, quod fit verbis; vel Scriptum, quod fit scripturâ; vel sim-

placiter reale, quod fit factio, aut usu, vel ponis abufurei, dum res ipsa fallatur, aut fallata dolo malo quis utitur in nocuumtum alterius. Ex quo sequitur Dividi 3. posse falsum ratione modi quadruplicis, quo potest, & solet committi, in id, quod fit dicto, scripto, factio, & usu. Host. in summ. hic n. 2. Mascard. de Probat. concl. 739. n. 16. Menoch. de arbitr. cas. 316. n. 1. Damhoud. pract. crim. c. 119. n. 3. Farin. q. 150. n. 6. Vallenf. hic §. 1. Engl. n. 2. Pirh. n. 1. Wiestner n. 3. Reiffenstuel n. 2.

13 Queritur 2. quando Crimen falsi committatur dicto? 2. committitur maximè in iudicio à triplici personarum genere, à Teste ab Advocato, à Iudice. A Teste, dum hic scienter, ac dolosè dicit falsum testimonium, & suppressit verum c. falsidicus 1. b. tit. l. qui falso 16. ff. de testib. l. pena 1. pr. l. falsi 20. l. eos qui 27. pr. ff. de Leg. Corn. de falsi. Ab Advocato, dum dolo malo causà Clientis sui prodità, & dissimulatis probationibus propriis, vel admittis probationibus, & Exceptionibus falsis, partem adversam juvat, & suam ab ista parte vinci l. prævicator 1. pr. ff. de prævicator. l. accusatorum 1. §. calumniari 1. ff. ad S. C. Turpill. A Iudice, dum ex malitia, vel munere corruptus, dolosè, atque ex proposito, contra Leges, & Constitutiones Principum injustam sententiam profert l. pena cit. §. sed & si Iudex 3. ff. de Leg. Corn. de falsi. Clar. §. falsum n. 5. Damhoud. pract. crim. c. 121. n. 8. Wefenbec. ff. ad Leg. Corn. de falsi n. 6. Carpoz. pract. crim. q. 93. n. 46. §. seqq. Haun. tom. 6. de J. & J. tr. 2. n. 180. Engl. hic n. 2. Pirhing n. 3. §. 3. sin. König n. 7. Wiestner n. 4. §. 7. Reiffenstuel n. 3. §. 8.

14 Dub. 1. quot modis circa testimonium contingere possit Crimen falsi? 2. 1. falsi crimen committitur, quando Testis scienter, & dolosè in iudicio dicit falsum testimonium, ut dictum est n. præc. Quod si testis unum dixerit extra iudicium, & ejus contrarium in iudicio, magis creditur id, quod in iudicio dixit, propter Religionem Juramenti, & autoritatem iudicis, sed an propterea tanquam falsarius puniendus sit, controversum est apud DD. Bartol. in l. eos qui 27. ff. de Leg. Corn. de falsi. n. 8. affirmat. Negat post Baldum. Clar. §. falsum n. 5. Menoch. de arbitr. cas. 313. n. 2. & alii communis. Engl. hic n. 6. distinguit; nam si per hoc, quod testis, extra iudicium à litigante interrogatus, falsum dixerit, litigans deceptus actionem instituit, transactionem recusavit, expensas iudiciales fecit, putat procedere sententiam Bartoli, eò quod tunc interven-

R. P. Schmalzgrüeber L. V. T. I.

rit mutatio veritatis cum dolo, & tertii detrimento. Contra existimat locum habere sententiam Baldi, Clari, & sequacium in casu, quando tantum in communi conversatione, nihil cogitans de alicujus interesse, falsum dixit; quia falsum non committitur sine intentione nocendi: quare tunc solum tanquam mendax, non verò tanquam falsarius puniendus erit.

2. Falsi crimen committit testis occultando veritatem. Tunc autem occultando veritatem censetur falsarius, quando interrogatus à Iudice sub certo articulo, dicit, se nihil scire, vel se non recordari, cum debeat verisimiliter recordari: item si per malitiam, & dolum respondet versutè, & obscurè, ut sic veritatem occultet; vel quando juravit se cum pura veritate dicturum, quod ad propositum scit, & nihilominus eam tacendo suppressit. Abb. in c. falsidicus 1. b. tit. n. 3. Farin. pract. crim. q. 67. à n. 224. Vivian. in c. citi & falsus, Fagnan. ibid. n. 5. Barbof. n. 6. Wagnereck ad Rubr. tit. eod. not. 3. Pirhing hic n. 4. Reiffenstuel n. 4. §. 6. Dixi, Quando interrogatus &c. Secus est, quando interrogatus non est; tunc enim non tenetur de crimine falsi, quando non dixit veritatem; nam testis non debet esse verborum, & aliquando melius est tacere verum, quam illud propalare, licet quis nunquam debeat falsum dicere. Vivian. l. cit. in fin. Fagn. n. 6. Addidi, Quando juravit se dicturum, quod ad propositum scit: secus est, quando juravit solum simpliciter, se ad interrogata responsurum; tunc enim, si non interrogatus taceat, non tenetur crimine Falsi, Farin. l. cit.

3. Crimen falsi in testimonio dicendo committit, qui testem subornat, vel donis, aut pretio corrumpit ad dicendum falsum testimonium, vel occultandam veritatem, sicut & qui utitur dicto testis falsi Clar. §. falsum n. 3. 4. §. 14. Pirhing n. 4. not. 2. Reiffenstuel n. 5. Imò falsi reus est testis, qui pecuniam accipit ad testimonium dicendum, vel non dicendum, etiam si falsum in iudicio non deponat l. pena 1. §. sed est 2. ff. de Leg. Corn. de falsi. neque enim pro testimonio, etiam vero, dicendo pecuniam ex pacto accipere licet, cum quilibet obligatus sit ad testimonium veritati perhibendum can. nolite 86. caus. 11. q. 3. can. non saue 15. caus. 14 q. 5. & tot. tit. de testib. cog. Accedit, quia talis agit contra juramentum proprium, quo juravit se nec prece, nec pretio adductum deponere. Hippol. de Marfil. ad l. 1. n. 6 ff. de Leg. Corn. de falsi. Harppr. ad §. 7. Inst. de publ. Judic. Carpoz. pract. crim. q. 93. n. 49. §. seqq. Engl. hic n. 4. Eundem tamen à poena ordinaria falsi excusant, &

Aaa

mij

mitius pro Judicis arbitrio puniendum existant Menoch. *de arbitr. cas. 310. à n. 5. Clar. § falsum n. 13. Carpzov. l. cit. n. 50. Engl. n. 4. cit. Pirhing n. 8.* ed quod in proprietate verborum vix possit dici falsum committere, cum veritatem non immutat, si, quod supponitur, de cetero verum testimonium dixerit. Imò si procul ad Judicium evocetur, & ibi moram facere debeat, cum dispendio rei familiaris, licet aliquid accipit, & petit testis in compensationem itineris facti, laborum, vel expensarum, aut lucri domi neglecti *c. statutum 11. §. pro ferendo de Rescript. in 6.*

87 Dub. 2. quæ sit poena testis falsum deponentis in Judicio vel suppressantis veritatem? *1.* Jure Canonico incurrit infamiam *can. constitutum 9. caus. 3. q. 5. & si Clericus sit, deponendus, & ad agenda poenitentiam in Monasterium detruendus can. si Episcopus 7. dist. 50. vel ad arumnotum carcerem, aut ad triremes est condemnandus, juxta dicenda Tit. 37. si tamen falsum scienter, & dolose circa substantialia causæ, & cum alieno, eoque gravi præjudicio fuerit dictum, Diaz *pract. crim. can. c. 97. n. 1. Clar. §. falsum n. 9. Menoch. cas. 306. n. 22. §. seqq. Pirhing hic n. 5. Wiestner n. 6. Reiffenst. ibid. n. 19. Magnif. P. Schmier p. 3. de Delict. c. 2. n. 31.* nam si falsum commisit tantum circa accidentalia, vel sine præjudicio tertii, poena est arbitraria, ut cum Claro notat P. Pirhing *n. 6. limit. 2. P. Reiffenstuel l. cit.**

88 Jure Civili olim hujusmodi testis falsi, uti & cæterorum falsariorum, si nobilis esset, poena ordinaria erat deportatio cum omnium bonorum publicatione; si persona vilis, damnatio ad metallum; si servus, ultimum supplicium *§. item Lex Cornelia de falsis 7. Inst. de publ. Judic. l. poena 1. §. fin. ff. de Leg. Corn. de fals. l. si quis 38. §. qui vivi 7. ff. de penis. Menoch. de arbitr. cas. 306. n. 1. §. seqq. Tholos. Synt. l. 36. c. 3. n. 4. §. 6. 5. n. 4. Farin. *prax. crim. q. 150. n. 19. §. seqq. Vallens. hic §. 2. n. 1. Pirhing n. 2. König n. 13. Reiffenstuel n. 26. §. 27.* Sed quia poena deportationis hodie non est in usu, & poena publicationis bonorum correctæ est per *Auth. bona damnatorum c. de bon. proscriptor.* ideo hodie poena Falsi est arbitraria, & major, vel minor pro casuum, & circumstantiarum varietate. *Gloss. in l. poena sit. §. fin. V. eorum Clar. §. falsum n. 5. §. 31. Farin. q. 150. cit. n. 21. Carpzov. q. 93. à n. 16. Franc. Joseph. de Angelis tr. crim. p. 1. c. 50. n. 10. Vallens. n. 1. Engl. n. 6. Pirhing n. 2. König n. 13. Reiffenstuel l. cit. Magnif. P. Schmier p. 3. de Delict. c. 2. n. 30.* ita, ut quandoque poena pecuniaria, quandoque corporalis, quando-*

que etiam capitalis, sive mortis imponi possit, si falsitas sit magna, vel sæpius iterata, *l. ubi falsi 22. fin. ibi, Supplicio capitali, si id exigat magnitudo commissi c. ad Leg. Corn. de fals. Diaz, pract. crim. can. c. 20. n. 1. Farin. n. 24. Carpzov. & König l. cit.*

In Imperio distinguitur inter Testem, qui falsum juravit in causa Civili, & inter eum, qui falsum juravit in causa criminali. Ille parti perjurio læsa tenetur de omni damno, & interesse, & redditur infamis, atque insuper ex recepta consuetudine amputari ei solent duo digiti, quos in præstatione Juramenti erexit. *Const. crim. Carol. V. art. 107. Isti per art. cit. & art. 68. constituta est poena talonis sive eadem, quam subire, probato crimine, debuisset accusatus, ad imitationem Legis Divinæ. Deut. 19. v. 19. §. 21. & merito; nam ut c. falsificus 1. b. tit. dicitur, Falsificus testis tribus personis est obnoxius; primum DEO, cujus præsentiam contemnit; inde Judici, quem mentiendo fallit; postremo innocenti quem falso testimonio ledit.*

Porro ut poenæ falsi ordinariæ locus sit, ex communi DD. requiritur 1. ut, qui falsitatem dicitur commississe, directè de hoc crimine accusatus, & convictus, vel in Jure confessus sit; nam si incidenter solum de eo constet, ut quia contra ipsum productum in testem opposita fuit Exceptio falsitatis, & probata, tantum repellitur à testimonio, non verò per hoc infamis redditur, vel alia poena ipsi imponitur, quamvis deinde agi directè de falso possit. *Diaz pract. crim. can. c. 97. n. 1. Pirhing hic n. 6. limit. 1.* 2. procedi adversus falsi reum debet per viam accusationis; nam si proceditur tantum per viam Inquisitionis, poena ejus extraordinaria durat est *c. inquisitionis 21. de accusat. Menoch. de arbitr. cas. 313. n. 1. Pirhing limit. 5.* 3. falsitas debet commissæ esse circa substantialia causæ; nam si tantum circa accidentalia, & extrinseca causæ commissæ sit, iterum extra ordinem ad arbitrium Judicis puniendus est, prout notavi *n. 17.* 4. falsitas debet esse nociva; nam si nemini præjudicet, rursus locus est poenæ extraordinariæ tantum, *Menoch. cas. 306. n. 22. Clar. §. falsum n. 33. Pirhing limit. 3.* 5. falsitas debet esse commissæ scienter, & dolose; nam si absque dolo per errorem, vel ignorantiam testis in Judicio falsum dixerit, à poena excusatur: nisi ignorantia culpabilis sit; tunc enim punitur pro ratione culpæ. *Clar. §. cit. n. 33. Pirhing limit. 4.* 6. addunt aliqui, quod ad incurrendam poenam falsi necessarium sit, ut testis falsum deponens interposuerit Juramentum de veritate dicenda. Sed melius

litis hoc negatur; nam essi non juraverit testis, falsa tamen est ipsius depositio: unde sufficit, si adint requisita cetera, *Clar. n. 11. Pirhing limit. 6.*

²² Præterea notabile est, quodd de Jure Civili testem, coram se falsum deponentem, punire Judici permittitur sit, etiam si ille aliàs non sit de Jurisdictione ipsius Judicis, sed aliunde evocatus *l. nullum 14. C. de testib.* quia delictum tribuit Jurisdictionem in delinquentem *l. quæstiones 1. junct. auct. quâ in provincia. G. ubi de crim. ag. oport.*

Idem dicendum de eo, qui hujusmodi testem falsum subornavit ad dicendum falsum, *Clar. §. falsum n. 4.* quia subornans, & subornatus sunt correlativa, & dispositum de uno Correlativorum censetur etiam dispositum de altero eorum. *Excipitur,*

nisi ejusmodi testis falsus, vel subornans illum sit Clericus, & Judex, coram quo falsum deposuit, sit Laicus; nam essi iste in causa Civili cognoscere possit de falsitate, quam Clericus coram eo commisit, non tamen ad effectum eundem puniendi, sed tantum ad expediendam causam, quæ coram ipso controvertitur. Aliud est si Laicus falsum deposuit coram Judice Ecclesiastico; nam hic puniri potest ab utroque Judice, Ecclesiastico, & Sæculari, & erit inter illos locus præventioni. *Clar. n. 15.* Ratio disparitatis est, quia Clericus non potest prorogare in se Jurisdictionem Judicis Laici, potest autem Laicus in se prorogare Jurisdictionem Judicis Ecclesiastici.

²³ Dub. 3. quæ sit Pœna Advocati, & Judicis, qui Criminis Falsi rei sunt? *Advocatus* olim obnoxius erat pœnæ S. C. Turpilliani. Hodie tenetur ad reparationem damni, per hoc crimen parti læsæ illati, & emolumentum, ipsius malitiâ intereuntis; & insuper arbitrio Judicis pro diversitate personarum, & circumstantiarum jubetur puniri fustigatione, carcere, numellis, vel relegatione. *Const. crim. Carol. V. art. 115. Matth. Stephan. ibid. Carpov. q. 93. n. 48. Haun. tom. 6. de J. & J. tr. 2. n. 180. Wiestner hic n. 7. cum aliis.*

²⁴ Judex olim obnoxius erat pœnis exilii, vel capitis *l. Lex Julia 7. S. fin. ff. ad Leg. Jul. repetund.* *Clar. S. fin. q. 73. n. 2. Menoch. de arbitr. cas. 342. n. 9. Wiestner hic n. 8. Reiffenstuel ibid. n. 31.* Hodie pro qualitate personæ Judicis, partis læsæ, & damni, per sententiam injustam illati, puniri solet aliquando exilio, vel relegatione temporanea, aliquando privatione Officii, vel confiscatione bonorum aliquando aliis, etiam mortis, pœnis. *Menoch. l. cit. à n. 7. Farin. prax. crim. q. 111. à n. 4. Carpov. præc. crim. q. 93. n. 55. Wiestner, & Reiffenstuel l. cit. R. P. Schmalzgrueber L. V. T. 1.*

Jure Canonico Judex Ecclesiasticus, qui contra conscientiam, & Justitiam, per fordes, h. e. prece, pretio, præmio, gratiâ, odio corruptus in gravamen partis judicavit, ultra æstimationem litis huic præstandam, incurrit pœnam suspensionis à Divinis, & si his, ea suspensione durante, se ingesserit, Irregularitatem, prout statuitur *c. cum æterni 1. de sent. & re jud. in 6. & notavi ad Libr. 2. Tit. 27. n. 112.*

Quæritur 3. quando Crimen Falsi committatur Scripto? ²⁵ hoc modo Crimen Falsi committit, qui scienter, & dolo malo Testamentum, vel aliud Instrumentum falsum scribit, signat, recitat, subjicit; qui signum adulterinum facit, sculpsit, exprimit; qui in Instrumento, vel Testamento in sui, vel alterius gratiam notabilem aliquam falsitatem dolo malo admiscet, prout facit, qui in Testamento sibi adscribit Legatum, aut Fideicommissum; qui aliena Instrumenta, Rationes, tabulas, in parte aliqua substantiali, & considerabili radit, immutat, lacerat, vel suppressit; qui alienum Chirographum, manum, vel sigillum imitatur, & debitum, vel quid simile, in sui favorem, & alterius detrimentum scribit: de quibus *§. item Lex Cornelia de falsis 7. Inst. de publ. Judic. & l. pœna 1. cum seqq. ff. de Leg. Corn. de fals. Clar. §. falsum n. 19. Carpov. præc. crim. q. 93. n. 62. & seqq. Gonzal. in c. 3. b. tit. n. 50. Vallens. hic §. 1. n. 3. Pirhing n. 36. König n. 7. Wiestner n. 9. Magnif. P. Schmier p. 3. de Delict. c. 2. n. 77.* Pœna hujus falsitatis de Jure Civili est deportatio, & omnium bonorum publicatio cum infamia, prout de Testibus falsis dictum est *n. 18. supra:* de consuetudine verò arbitraria pro qualitate personarum, & quantitate damni; quod etiam approbavit *constit. crim. Carol. V. art. 112.*

Huc etiam quidam referunt illos, ²⁶ qui privatas alicujus Litteras desigillant, & aperiant. Verùm licet hoc sine peccato, & injuria illorum, ad quos Litteræ pertinent, regulariter fieri nequeat, plerumque tamen DD. censent, non esse illis pœnam ordinariam falsi, sed aliam mitiorem, & arbitrariam infligendam: nisi aperiens Litteras apertas ostenderit Adversario, vel Testamentum clausum, aut aliâs Litteras publicas, sigillo publico Magistratus munitas, aperuerit; cum enim crimen falsi inter delicta publica numeretur, ejus pœna ordinaria rariùs locum habet, quando potius privatæ personæ, quam publicæ authoritati, & paci Reip. illata injuria est. *Sylv. V. falsarius q. 1. Clar. §. falsum n. 26. Farin. q. 150. n. 127. Carpov. q. 93. n. 70. Engl. hic n. 11. Dixi Regulariter; nam aliquando sine injuria*

privatæ alterius litteræ aperiuntur, putata, si id fiat jure belli, aut juxta defensionis causâ contra inimicum insidias molientem; vel ad impediendum peccatum alterius, ut si Prælatus, parens, paterfam, præceptor, & similes suorum Religiosorum, filiorum, subditorum litteras aperiunt, rationabiliter metuentes, ne quid mali in iis contineatur; vel si id in Regulis Ordinis Religiosi cautum sit, ut antea Superior litteras ad Religiosum missas legerit, quam eæ tradantur illi, cui inscriptæ sunt. Sylv. l. cit. Molin. tr. 4. de J. & J. D. 36. n. 2. & seqq. Laym. l. 3. tr. 3. p. 1. c. 4. n. 2. Engl. hic n. 12. Pirh. ibid. n. 37. & deinde.

27. Magis huc referendi sunt Mendici Falsarii, qui in Litteris mentiuntur casum fortuitum incendiî, morbi, deteriorationis, aut similem, ut stipem publicam emendent, hominésque decipiant, inque hunc finem Litteris, & Sigillis alienis abutuntur: quos poena fustigationis aut relegationis perpetuæ plectendos esse rectissime scribit Heig. p. 2. q. 27. n. 21. Coler. p. 1. decis. 179. n. 3. Petr. Theodor. Collig. crim. D. 8. thes. 2. lit. E. Carpzov. q. 93. n. 72. & seqq. Eadem poena afficiendi sunt iidem Mendicantes, si non ut falsarii, saltem ut stelliones, & impostores, qui licet Litteris, & Sigillis alienis non abutantur, morbos tamen, vulnera, aut defectus naturæ simulant, iisque prætextibus pecunias colligunt, cum membra habeant sana, & integra. Damhoud. prax. rer. crim. c. 110. n. 55. & 56. Heig. l. cit. n. 26. Carpzov. n. 75. & seqq.

28. Præcipuè verò secundum SS. Canones falsi crimen Scripto committunt Falsarii Litterarum Apostolicarum: cujusmodi censetur esse, qui Litteras ejusmodi falsas conficiunt; qui confectis Sigilla falsa, aut etiam vera, sine ejus, ad quem spectat, consensu apponunt; qui in Litteris, Apostolica autoritate confectis, radendo, abluendo, aut aliis modis tollunt, vel addunt aliquid, quo earum sensus immutetur c. licet s. b. tit. Item illi, qui ejusmodi Litteras ex alterius, quam Papæ, vel Officialium, ab hoc deputatorum manibus recipiunt c. dura 4. eod. Porro Litteræ Apostolicæ hic vocantur quæcunque Rescripta, Bullæ, Brevia, tam gratiam, quam Justitiam concernentia, quæ nomine Papæ expediuntur; & Supplicationes, quæ ipsi offeruntur, & ab eo vel S. R. E. Vice Cancellario, eorumque vices gerentibus, aut de mandato Papæ signantur. Contrâ, pro talibus non reputantur Litteræ S. Congr. Cardd. Sacræ Poenitentiaræ, Datarii, Legati à Latere, vel Nuntii à Sede Apostolica missi, Episcopi, & similia. Navar. Man. c. 27. n. 62. Suar. de

Censur. D. 21. sect. 2. n. 42. Bonacin. de Censur. D. 1. q. 7. n. 1. Wiestner hic n. 11.

Dub. 1. quas poenas incurrant Falsarii Litterarum Apostolicarum? n. 1. ipso facto incurrit Excommunicationem reservatam Papæ c. ad falsariorum 7. b. tit. & Bull. Can. can. 6. Extenditur etiam ad fautores, & defensores illorum; nam & isti ipso facto Excommunicationem incurunt, quamvis non reservatam. Fagnan. in c. ad falsariorum cit. n. 24. Barbof. ibid. n. 4. Gonzal. in c. 3. eod. n. 7. Engl. hic n. 9. Pirhing n. 22. & 25. Wiestner n. 12. Reiffenstueln. 33. Magnif. P. Schmier p. 3. de Delict. c. 2. n. 22. Quoad recipientes Litteras Apostolicas ab alio, quam de manibus Papæ, & Officialium ejus Excommunicatio in defuetudinem abiit, ut l. cit. advertit Barbof. n. 2.

2. Idem, si Clerici sint, omnino Officio, & Beneficio Ecclesiastico privantur: & si falsi crimen per se exercuerint, degradandi, & Curia Sæculari tradendi sunt, ut de falsitate legitime convicti secundum Leges puniantur c. ad falsariorum cit. Per eandem potestatem Sæcularem puniuntur etiam Laici rei illius criminis c. cit. Clar. S. falsum n. 24. Fagnan. l. cit. n. 45. Barbof. n. 9. Wagner. eck ibid. in Summ. Vallenf. hic s. 2. n. 2. & de Jure verò canonico. Pirhing n. 22. & 26. König n. 14. Wiestner n. 12. Schmier n. 22. Puniri autem debent à Judice Sæculari eadem poenâ, quæ falsantes Rescriptum Principis, quæ est supplicium capitale, seu poena mortis, propter magnitudinem criminis c. ubi falsi 12. c. ad Leg. corn. de fals. Idque speciale est in hac specie falsitatis, cum alias crimen falsi regulariter poenâ mortis non plectatur. Gloss. in c. 7. cit. V. legitimat. Hoff. ibid. V. eod. Abb. ad c. cit. n. 8. Farin. prax. crim. q. 151. n. 4. ubi ait ita passim servari, Pirhing n. 26. cit. Addidi, si crimen falsi per se ipsos exercuerint; nam qui non per seipsum, sed per alium falsavit Litteras Apostolicas, hanc poenam Degradationis, & traditionis Curia Sæculari non incurrit; quia in c. 7. cit. expressè restringitur ad eos, qui per se vitium falsitatis exercuerint. Fagn. ibid. n. 42. & 43. Pirhing n. 26. cit. V. verum.

3. Qui Litteras Apostolicas falsas scienter impetrant, aut iis utuntur, si Laici sint, ipso facto excommunicantur; si Clerici, Officiis, & Beneficiis sunt spoliandi c. ad falsariorum cit. & qui verò. Innoc. ibid. V. spoliatur, Hoff. V. eod. Joan. Andr. n. 4. Fagn. n. 4. & 38. Barbof. n. 1. Wagner. eck l. cit. Pirhing n. 27. Wiestner n. 12. cit.

4. Qui litteras ejusmodi, ab aliis falsificatas, se habere cognoscunt, easque intra

tra 10. dies non destruunt, aut resignant, Excommunicationis poenae per sententiam ferendae, & postquam lata est, Papae servatae obnoxii sunt, etiamsi iis non sint usi, neque habuerint animum urendi c. dura 4. §. adficientes h. tit. Vivian. ibid. in Ration. Barbof. n. 1. §. 2. Vivian. n. 2. cit. y. ceterum, Pich. n. 12. §. 13. Wiestner n. 12. Reiffenstuel n. 33.

32 Dub. 2. quoniam poenas istas incurrant? §. 1. incurunt illas tantum Clerici falsantes Litteras Apostolicas: non item falsantes Litteras Imperatoris, vel alterius Principis; quia c. ad falsariorum 7. h. tit. solum loquitur de falsantibus Litteras Papae, & in poenis benignior pars est eligenda. Reg. 49. in 6. Fagnan. in c. cit. n. 16. Pirhing hic n. 24. & ratio est, tum quia delictum Clerici falsantis Litteras Papae gravius est, quam falsantis Litteras Principis Secularis, ratione eminentioris Dignitatis Pontificiae arg. folia 6. de major. tum quia Clericus non est subditus Imperatori, sed Papae. longè autem gravius est delictum commissum in personam Principis, cui delinquens est subditus, quam in extraneum, cui non est subditus l. omne 6. §. qui manus 1. ff. de re milit. Et hinc Clericus falsans Litteras Imperatoris non videtur esse tradendus Curiae Seculari, ut notat Farin. prax. crim. q. 151. n. 22. Multò minus in poenas c. ad falsariorum cit. incidunt falsarii Litterarum Episcopi, vel etiam Nuntiaturae Apostolicae: quod plerique ob rationis identitatem extendunt etiam ad falsantes Litteras S. Penitentiariae; quia non sunt Litterae Papae, sed ejus Commissarii, constituti viva voce Oraculo. Navar. Manual. c. 27. n. 62. Dix. praet. crim. can. §. falsarii c. 120. in addit. §. nota fin. Fagnan. in c. cit. n. 24. Pirhing hic n. 24. Quamvis contrarium quoad falsantes Litteras S. Penitentiariae teneant plures DD. apud Farin. l. cit. n. 24.

33 2. Poenas Decretalis cit. non incurunt Episcopi, & Praelati istis Superiores, falsantes Litteras Apostolicas; tum quia in poenalibus non comprehenduntur, nisi de illis expressa fiat mentio c. quia periculum 4. de Sent. Excomm. in 6. tum quia non possunt privari, vel deponi sine speciali mandato Papae can. dudum 9. caus. 3. q. 6. Fagnan. in c. ad falsariorum cit. n. 56. Pirhing n. 29. fin. Incurrunt tamen Excommunicationem latae sententiae per Bullam Caene cas. 6. ubi Excommunicatio generaliter fertur in omnes, adeoque etiam in Episcopos, usque Dignitate superiores. Suar. de Censur. D. 21. sect. 2. n. 44. Fagn. l. cit. n. 57. Pirh. n. 31.

34 3. Ceteri Falsarii Litterarum Apostolicarum, etiam occulti incurunt pos-

nas istius Decretalis; & quidem eas, quae ipso jure infliguntur, ut poena Excommunicationis, & privationis Officiorum, ac Beneficiorum, incurunt, eo ipso, quod crimen commissum est, sive criminaliter, sive civiliter actum fuerit. Quoad poenas autem quae per Judicem infliguntur, ut est poena Degradationis, & traditionis Curiae Seculari, distinguendum est; nam si civiliter solum agatur de isto crimine, illas falsarii non incurunt, sed solum si criminaliter, & ubi de hoc crimine convicti fuerint: neque tunc interest, an per viam accusationis, an inquisitionis actum contra eosdem sit, Abb. in c. ad falsariorum cit. n. 8. Fagnan. ibid. n. 62. §. duob. seqq. Pirhing n. 29.

4. Ad poenas Decretalis istius incurrendas probabilius sufficit, si quis unica tantum vice falsaverit Litteras Papae. Neque obstant verba ejusdem Decretalis, ibi, Qui -- vitium falsitatis exercent; quia verbum Exerere in dispositione poenali in unico actu verificatur, ut patet ex §. item Lex Julia de Adulteris 4. Inst. de Publ. Jud. Farin. q. 151. n. 31. ubi ait ita praticari, Palao tr. 29. D. 3. p. 7. n. 2. Fagnan. in c. cit. n. 27. Barbof. ibid. n. 7. Pirhing n. 25. not. 3.

Dub. 3. an ejusmodi Falsariorum poenas incurrat etiam ille, qui in Rescripto Justitiae immutat aliquid, ex quo nullum, aut leve damnum parti, aut fisco infertur? Ratio dubitandi est, quia falsificatio interdicitur ob damnum, quod sequitur ex falsitate. igitur si sequatur nullum, aut leve, excusabitur à culpa, & conf. à poena gravi.

Sed probabilius etiam iste poenas falsariorum incurrit. Ita Alterius l. 2. D. 7. c. 2. §. cum enim. Farin. prax. crim. q. 151. n. 12. Bonacin. de Censur. D. 1. q. 7. p. 2 n. 5. Palao tr. 29. D. 3. p. 7. n. 4. Pirhing hic n. 18. Wiestner n. 13. Reiffenstuel n. 33. fin. Addit tamen Farin. l. cit. n. 10 §. adde, in Litteris Justitiae non facile praesumi falsitatem; quia generale principium est, quod dolus, fraus, & falsitas non praesumatur ex modica utilitate.

Ratio autem Responsionis est, quia falsatio ejusmodi Litterarum prohibita sub poenis praedictis est non tam propter damnum, quod inde sequitur, quam propter injuriam, & contemptum supremae auctoritatis, à qua hujusmodi Litterae veniunt; & ut omnis occasio falsitatis in his evitetur, quod maxime patet ex Litteris Gratiae, Dispensationibus, & Indulgentiis, concessis à Sede Apostolica, quae in nullius damnum cedunt, & tamen si tales Litterae falsificentur, poenae Juris incurruntur. Ex quo patet ad rationem dubitandi n. praec. allatam.

Aaa 3

Dub,

38 Dub. 4. an easdem poenas incurrat etiam, qui Litteras Apostolicas radit in una Syllaba, vel paucis Litteris, si hoc fiat in loco non suspecto? *Rationem dubitandi facit c. fin. b. tit. ubi Litteræ hujusmodi, rasuram continent, pro falsis non habentur. Sed respondendum est distinguendo, an rasura facta sit in Curia ab hujus Officialibus, an extra Curiam ab impetrante, vel utente.*

Si primum, quocumque in loco, etiam suspecto, rasæ sint, si constet in Curia rasas esse, propter hoc tamen falsæ esse non censentur, ut notat Host, in c. ex Litteris 2. de fid. Instrum. n. 5. Abb, in c. fin. cit. n. 4. Vivian. ibid. circ. med. Fagnan, n. 6. §. primò, Pirhing hic n. 12. Wiestner ibid. n. 14.

39 *Si secundum, quacumque in parte licet minima illa sit, rasæ sint, falsæ fiunt, & ipse radens tanquam falsarius Excommunicationem reservatam contrahit, Fagnan. n. 8. col. cit. Excipiunt Navar. Man. c. 27. n. 62. Sayr. l. 3. c. 10. n. 11. & alii apud Palao p. 7. tit. n. 3. si hujusmodi rasurâ non immutatur sensus Litterarum à Papa inrentus; nam tunc radentem ob parvitatem materiæ à poenis falsariorum relatis excusant. Neque obstat, quod in privilegiis, summo Pœnitentiario concessis, contentum erat, ut posset absolvere ab Excommunicatione, quæ ex mutatione verborum incurritur, literæ sensu non mutato; quia ante Clementem VIII. in hac clausula Bullæ Cœnæ addebant Pontifices, Excommunicamus eos, qui mutant punctum, aut litteram &c. quæ verba postmodum omiffa sunt, utpote non inducentia mutationem, quæ falsitatem constituat. Palao l. cit. fin.*

40 Dub. 5. quid dicendum, quando dubium est, an ratio in, vel extra Curiam, ab aliquo istius Officiali, an ab alio facta sit? *3. distinguendo: nam si ratio facta sit in loco suspecto, Litteræ sic rasæ habebuntur pro falsificatis; quia præsumuntur rasæ per impetrantem, vel utentem. Contrà verò, si rasæ sint in loco non suspecto: nam si paucæ litteræ in tali loco rasæ sint, per hujusmodi rasuram falsitatis suspicio non inducitur; quia præsumetur facta per Officiales Curie. Abb, in c. fin. b. tit. n. 4. Fagnan. ibid. n. 20. Wiestner hic n. 15. Quinam autem locus suspectus sit, explicatum est Libr. 2. Tit. 22. n. 101.*

41 Prædicta autem procedunt, quando Litteræ Apostolicæ redditæ sunt aperte: secus, si clausæ; quia tunc non nocet rasura, in quocumque loco sit facta. Gloss, in c. licet 5. v. tenuem b. tit. Fagn. l. cit. n. 21. Pirhing n. 19. nisi character in loco rasuræ esset valde difformis Scripturæ

reliquæ, præsertim si rasura esset magna, & notabilis, & in loco suspecto, nec fieret mentio intus de correctione facta; tunc enim præsumeretur falsitas intervenisse. Fagnan, n. 22. Pirhing l. cit.

Dub. 6. an poenas memoratas incurrat etiam is, qui Litteras Apostolicas juxta mentem Papæ corrigit, ut si petita sit dispensatio in impedimento Affinitatis, & Notarii errore confanguinitas, vel pro Diocesi Eystettenfi Ratisbonensis expressa sit? *Affirmant Suar. de Censur. D. 21. sect. 2. n. 47. Alterius l. 5. D. 7. c. 2. prop. 2. quia verè immutatus sensus Litterarum Apostolicarum; & licet Papæ mens fuerit concedere gratiam, non tamen voluit, ut à Notario commissus error per alium corrigatur.*

Sed quamvis omnino cavendum sit, ne correctio tali casu fiat autoritate propria, sed potius per Notarios, & Officiales Curie, casu tamen, quo propria autoritate est facta, probabiliter poenæ falsariorum à sic emendante non incurrentur, ut rectè Sayr. l. 3. Thesaur. c. 30. n. 12. Reginald. l. 9. n. 282. Bonacin. D. 1. q. 7. p. 2. n. 7. Palao tr. 29. D. 3. p. 7. n. 5. Dian. p. 9. tr. 7. resol. 15. Wiestner hic n. 16. Magnif. P. Schmier p. 3. de Delict. c. 2. n. 83. quia hujusmodi immutatio non est propriè falsificatio, cum falsum tollat, & Litteras veras reddat: & hinc etiam videtur conformis intentioni, & concessioni Papæ.

Ex quo patet ad Argumentum Sententiæ contrariæ. Neque inferas, hoc modo licitum fore, etiam novas Litteras fabricare, si factæ à mente Papæ discedent. Negatur enim Illatum. Disparitas est, quia Litteræ sic, ut hæcenus dictum est, correctæ, cum intentioni Pontificis conformes sint, & revera à Papa datæ, veræ, non falsæ sunt appellandæ. Secus est de iis Litteris, quæ ex integro factæ de novo sunt; nam ista, utpote à Pontifice non expeditæ, supposititiæ sunt & falsæ.

Quæritur 4. quando crimen falsi committi censeatur Facto? 3. factio crimen falsi committunt 1. qui alicui alienum partum supponunt l. qui falsum 21. §. accusatio 1. ff. de Leg. Corn. de fals. ubi etiam statuitur, quod accusatio suppositi partus nulla temporis præscriptione tollatur: ita tamen, ut de hoc crimine non quilibet de populo, sed tantum parentes, & alii, quorum ratione hereditatis, aut alimentorum interest, agere permittantur l. Lege 30. §. de partu 1. ff. eod. Engl. hic n. 14. Hujus criminis reus, præterquam quoddam restituere teneatur omnia damna inde secuta legimus aliis hæredibus,

bus, vel quibuscunque aliis, idque in foro conscientiae ante omnem sententiam. Pirhing hic n. 45. etiam graves poenas alias incurrit. Et quidem si criminaliter agatur, poena supponentis falsum partum iuxta l. si partus 1. c. ad Leg. Corn. de falsi. est capitalis: quod aliqui apud Farin. q. 150. n. 241. interpretantur de poena mortis. Alii verò rectius intelligunt de poena deportationis, in cuius locum hodie successit fustigatio, Menoch. de arbitr. cas. 306 n. 3. Farin. l. cit. n. 242. Carpov. pract. crim. q. 93. n. 28. siquidem per poenam capitalem non solum ultimum supplicium, sed & interdictionem aquae, & ignis, vel deportationem intelligi, satis & luculenter probatur ex §. publicorum 2. Instit. de publ. iudic. Adeoque poena huius delicti erit fustigatio, non habito respectu personae, quae partum alienum supposuit, an parens fuerit, necne, modò supponens damnum per hoc intulerit alteri, & sic cum injuria, & noxa alterius quaequam extorserit, vel extorquere, atque assequi voluerit. Carpov. l. cit. n. 29.

46 2. Qui diversis Contractibus rem eandem duobus vendit l. qui duobus 21. ff. de Leg. Corn. de falsi. nam hic falsi poenâ tenetur, prout statuitur l. cit. quamvis mitius puniri debet. Farin. q. 150. n. 229. ex generali Regula, quòd delinquens in contractu semper mitius puniatur, quàm delinquens in officio. Dixi, rem eandem duobus vendunt: aliter res se habet in eo, qui rem eandem duobus donat, vel duobus oppignorât, cum ad utrumque debitum non sit sufficiens, aut qui vendit rem alteri obligatam; nam hi non tenentur poenâ falsi, sed puniuntur crimine Stelionatus, ut notat Farin. l. cit. n. 220. §. seqq. nisi in huiusmodi Contractibus falsum dicant, ut puta, donatorem non alteri donasse, venditam, vel obligatam rem alteri non obligasse; tunc enim ex hac falsa assertionem, poenâ falsi tenentur. Farin. n. 227. Effugit autem poenam falsi rem eandem duobus vendens 1. si primus emptor nondum solvit conventum pretium, 2. si venditor secundo emptori rem venditam non tradidit, 3. si falsus est rem alteri esse venditam, & promisit, quòd velit illam ab onere hoc subequare, 4. si ante sententiam poenituerit, 5. si Iuribus, punientibus venditionem ejusdem rei duobus factam, sit derogatum. Farin. n. 228. §. seqq.

47 3. Qui pondera, aut publicè probatas vini, frumenti, aut cujuslibet rei mensuras corrumpunt l. hodie 32. §. si venditor 1. ff. de Leg. Corn. de falsi. in quos Jure Canonico 30. dierum poenitentia in pane, & aqua decreta c. ut mensura 2. de

Empt. Jure Civili communi præter ordinariam poenam falsi ad duplum restituendum, nec non ad Insulam damnantur l. Hodie §. cit. Menoch. de arbitr. cas. 317. Molin. tr. 2. D. 701. n. 10. Damhoud. prax. rer. crim. c. 123. n. 2. Petr. Theodor. Colleg. crim. D. 3. thes. 12. lit. F. Carpov. pract. crim. q. 93. n. 78. Pirhing hic n. 45. Reiffenstuel ibid. n. 34. In tota ferè Germania horum falsariorum poena est arbitraria carceris, fustigationis, relegationis, & aliquando etiam mortis pro gravitate, & frequentia delicti, ac damni per id illati, conformiter ad Const. cr. Carol. V. art. 113. Carpov. l. cit. n. 80. Engl. hic n. 14.

4. Qui mercibus adulterinam, aut minus utilem materiam admiscet: quorum poena est arbitraria, ut dictum est de positus n. præc. & statutum in Carolina art. 113. cit. Molin. D. 701. cit. n. 6. Petr. Caball. ref. crim. c. f. 2. n. 3. §. 4. Math. Stephan. ad Carol. art. 113. cit. Carpov. n. 86. Wiestner n. 17.

5. Qui terminos, & limites agrorum dolosè mutant: horum poena iterum est arbitraria pro qualitate delicti, & personae, in corpore, vel pecunia inferenda. Const. crim. cit. art. 114. Engl. n. 14.

6. Et omnium maxime hoc Crimine tenentur falsarii monetæ l. quicumque 8. §. seqq. ff. de Leg. Corn. de falsi. De his ulterius.

Dub. 1. quinam censeantur falsarii monetæ? 2. tales juxta Const. crim. Carol. V. art. 111. sunt 1. qui propria auctoritate monetam cudunt, etiamsi illa sit justis ponderis, & mensuræ; quia jus cudendi Monetam numeratur inter Regalia, ut patet ex l. 2. feud. tit. 56. junct. l. siquis 2. c. de falsi. monet. Accedit, quòd ad justam monetam non sufficiat materiam bonitas, sed insuper requiratur publica forma, seu signum publicum arg. l. origo 1. ff. de contrab. Empt. Ubi pecunia dicitur materia formâ publicâ percussa. hæc autem forma publica vel deest, vel falsò fingitur in moneta privata auctoritate cusa, cum illam sine consensu Principis citra falsum adhibere nemini permissum sit arg. l. falsi 13. & l. qui nomine 25. ff. de Leg. Corn. de falsi. Clar. §. falsum n. 37. Carpov. pract. crim. q. 93. n. 94. Wagnereck in Extrav. un Joan. XXII. not. 3. b. tit. Engl. hic n. 15. Pirhing n. 40. Wiestner n. 18. Reiffenstuel n. 21.

2. Qui monetæ, publica auctoritate cusa, justum pondus diminuunt, illam tondendo, radendo, scindendo &c. l. quicumque 8. ff. de Leg. Corn. de falsi. Clar. n. 37. cit. Carpov. n. 94. Engl. n. 15. §.

15. v. secundo, Pirhing n. 40. v. preterea, Wiestner n. 18. Reiffenstuel n. 22.

3. Qui monetam adulterinam cudunt, finguntque ex falsa materia v. g. cupro, vitro, stanno, aut veræ materiæ, puta, auro, argento & stannum, aut aliam materiam admiscant, vel nummos falsos tingunt, ut appareant aurei, vel argentei &c. l. lege 9. ff. de Leg. Corn. de fals. l. creditor 102. ibi, pecunia quasi aversa ff. de Solut. Clar. n. 37. Carpzov. l. cit. § 42. n. 21. Engl Pirhing, Wiestner l. cit.

51 Dub. 2. quæ poenâ plectendi sint falsarii monetæ? De Jure Canonico, & circa Ecclesiasticos non habetur in Corpore Juris specialis poena, in singulis istis casibus constituto: erit proinde arbitraria, quæ aliquando ad poenam Depositionis extendi poterit, arg. c. ad audientiam 3. h. tit. Neque contrarium probatur ex Extr. un. Joann. XXII. h. tit. ubi poena Excommunicationis Pontifici reservatâ lata est in illos, qui monetam Regis Franciæ falsificant quia hoc videtur esse speciale aliquod privilegium Regi Franciæ à Pont. memorato datum: & ideo poena hæc probabiliter non est numeranda inter poenas generales falsariorum. Gloss. in Extr. cit. V. ad Regnum predictum, Barbof. ibid. § 17. de Offic. Episc. alleg. 50. n. 188. Engl n. 15. Pirhing n. 42.

52 Jure Civili distinguendum est inter casus n. 49. § 50. relatos. Et quidem illis, qui Monetam adulterinam ex falsa, aut vitiosa materia cudunt, poena ignis (cui ferè strangulatio præmitti solet) decreta est à Constantino Imp. l. si quis 2. c. de fals. monet. ibi, si quis nummos falsa fusione, i. e. ex adulterina materia fomaverit, - - - flammarum exustionibus mancipetur: quod confirmavit Carolus V. Const. crim. art. 111. Clar. §. falsum n. 37. Carpzov. q. 42. n. 15. § 22. Engl hic n. 15. Pirhing n. 41.

Quod intellige, si nummos à se ita cufos expenderit; nam si non expendit, flammarum exustionibus mancipandus non est, sed gladio, seu truncatione capitis puniri debet. Carpzov. l. cit. n. 91. § seqq. cum aliis.

53 Et extenditur hæc ignis poena non tantum ad eos, qui Imperatoris, sed etiam, qui Principum inferiorum, Civitatum, aliorumque Statuum Imperii numismata falsificant, ex vitiosa materia hæc efformantes, & expedentes, ut notant Menoch. de arbitr. cas. 316. n. 9. § 39. Matth. Steph. ad Carolin. art. 111. cit. v. ceterum circa instigendam, Carpzov. q. 42. n. 37. Neque obstat l. si quis cit. quæ illos demum flammarum exustionibus mancipari jubet, qui Imperatoris monetam ex

vitiosa materia cudunt; quia Imperatoris ibi duntaxat fit mentio, quòd jus monetæ eo tempore alii, quàm Imperatori non competierit. Accedit, quia etiam monetæ Principum, & statuum Imperii pro monetâ Imperatoris Romani est reputanda, utpote à quo cæteri jus monetæ in Imperio acceperunt.

Extenditur 2. non tantum ad eos, qui species grassioris monetæ fabricant, sed etiam qui monetam minoris valoris, puta Grossos, Cruciferos, & id genus alia numismata ex vitiosa materia cudunt; quia Imperator in Const. crim. ad art. 111. generaliter loquitur: & confirmatur ex Reffessu Imperii de anno 1559. S. Wir orden / setzen / und wollen / ic. ibi und Fälschung aller alten / und neuen guten Münzen ic. Excipit Carpzov. q. 42. cit. n. 53. § seqq. eos, qui minimi valoris falsam monetam cudunt, ut nummos quadrantes, obulos; nam istos cum Bossio, Menochio, Deciano extraordinariâ solum poena fustigationis aut relegationis afficiendos existimat, si semel, aut bis, & paucos formaverint; quia sicut in aliis criminibus, ita etiam in hoc puniendo qualitas, & quantitas rei, in qua commissum est, spectari debet l. aut facta 16. §. quantitate 6. §. seq. ff. de poen.

Extenditur 3. ut poenâ ignis plectendi sint non tantum ii, qui propriis manibus monetam ex materia vitiosa cudunt, sed & qui aliis cudentibus, & falsificantibus favorem, consilium, vel auxilium scienter dant, stando in excubiis, ignem sufflando, domum, aut prædium eis concedendo, in quo illam cudant, vel alio modo delictum promovendo l. quoniam 1. junct. l. si quis 2. c. de fals. monet. Molin. tr. 2. de J. § 7. D. 702. n. 2. Carpzov. q. 42. n. 66. Pirhing hic n. 41. ex generali doctrina, quòd præstans auxilium, & opem in aliquo crimine ex proposito, & conventione præcedente, teneatur poenâ delicti istius ordinariâ.

Dub. 3. quæ sit poena illius, qui 66 tondet, aut radit monetam, vel tingit auro, scilicet, ut aurea appareat? N. Jure communi Civili, si homo liber sit, bestis subijciatur; si verò mancipium, poena ejus erat supplicium ultimum l. quicumque § ff. de Leg. Corn. de fals. Hodierno Jure poena istius criminis arbitraria est, nequaquam verò poena ignis, prout de tinctoribus monetæ docet Carpz. q. 42. n. 83. & confirmat ex Constit. crim. Carol. V. art. 111. & l. si quis 2. c. de fals. monet. ubi ignis supplicio puniri jubentur tantum illi, qui falsa fusione nummos formant, § h. c. qui nummos cudunt ex falsa materia, aut qui aliud metallum auro, & argento admiscant: quod

quod certè ij non faciunt, qui nummos jam fabricatos deaurant; aliud enim est fabricatio, aliud tinctura.

57 Quòd verò hodie poenâ arbitrariâ afficiendi sint, qui monetam radendo, tondendo, & mutilando, iustum pondus diminuunt, patet ex *Carolin. art. III. cit.* ubi dispositum est, ut qui hujus delicti rei esse noscuntur, in vincula conjiciantur, & pro commissi gravitate corporis poenâ, vel si levius peccarint, multâ pecuniariâ coërceantur. *Carpz. q. 43. n. 32.* Neque interest, an nummirasi, vel tonfi sint aurei, vel argentei; licet enim *Ulpianus l. quicumque 8. ff. de Leg. Corn. de fals.* solum meminerit de aureis, tamen ad argenteos etiam poenam falsi extendendam suadet identitatis ratio, præsertim postquam *Carolin. art. III. cit.* generaliter, de omni moneta, absq; differentia aureorum, vel argenteorum, nummorum, concepta est. Imò arbitrariâ poenâ probabilius puniri potest, qui rasit, vel mutilavit pecuniam, iustum pondus excedentem, eam reducendo ad iustum pondus, ut cum *Menochio, & Bocero* docet *Carpzov. q. 43. cit. n. 33. & seqq.* ob generalitatem *l. quicumque cit.* quæ non distinguit inter nummos, qui iustum excedunt pondus, & eos, qui pondus habent legitimum.

58 Dub. 4. qua poenâ puniendus sit, qui propria autoritate cudit monetam, est iusti ponderis sigillo tamen publico abutens? Hos ignis supplicio comburendos existimant *Gloss. in l. 2. v. obnoxii C. de fals. monet. Farin. prax. crim. q. 115. n. 20. Bocerus tr. de jur. monet. c. 5. n. 4.* allegans ad hoc *art. III. Constit. Carolin. cit.* ibi: Welche falsche Münz machen / zeichnen &c. die sollen nach Gewohnheit mit dem Feuer vom Leben zum Todt gestrafft werden. Sed si verba ista probè & exactè ponderentur, satis clarum est, in iis non nisi de nummis ex vitiosa materia formatis agi; nam verbum zeichnen / ut cum *Gem. Rem. in Nemes. Carol. art. III. cit.* advertit *Carpzov. præf. crim. q. 43. n. 26.* referendum est ad subjectum antecessens, monetam scilicet falsam, ex plumbo, stanno, aut alia materia vitiosa, fabricatam, ut sensus sit, eos flammæ exustionibus mancipandos esse, qui monetam ex vitiosamateria vel ipsimet fabricant, vel fabricatam signant, permutant, expendunt.

59 Quare dicendum, istos nequam mortis supplicio, sed arbitrariâ solummodo poenâ plectendos esse; quia certum supplicii genus adversus istos nusquam statutum est: quando autem certa Legibus statuta poena non est, arbitraria *R. P. Schmalzgrueber L. V. T. I.*

dicitur esse animadversio. *Conf.* imprimensignum alienum suæ monetæ committit falsi crimen, ut innuunt verba *Carolin. art. III. cit.* ibi, wann einer betrieglicher Weis eines anderen Zeichen daruff schlägt &c. atqui poena criminis falsi, ut dictum est *n. 18.* arbitraria hodie est, ergo &c. Similiter arbitrariâ poenâ, scilicet carceris, fustigationis, relegationis, vel pecuniariâ pro ratione delicti puniendus est, qui suum Sigillum monetæ à se cusâ imprimit, absque privilegio à Cæsarea Majestate impetrato, ut patet ex verbis *Carolin. art. III. cit.* ibi, Oder auch ohne habende Freyheit münset / &c. *Carpz. l. cit. n. 20. & 29.*

Præter prædictas poenas is, qui falsam monetam cudit, etiam iusti ponderis, ac materiæ, incurrit reatum peccati mortalis; quia in re gravi Juri Principis præjudicat: & tenetur restituere emolumentum, quo Principem injustè privavit: quin & illis, quibus damnum inde provenit, ut quia illa interdicta fuit &c. refarcire illud tenetur in foro utroque, interno, & externo. Similiter falsam monetam cudens, detrahendo de iusto pondere, vel puritate metalli, vel illam tondens, radens, aut tingens compensare debet omne damnum, quod singuli passi sunt, si constare possit de illis in particulari; alioquin pauperibus in totum restituendum erit. *Sylv. V. falsarius q. 6. n. 7. Molin. tr. 2. de f. & J. D. 702. n. 10. & 11. Pirhing. bic n. 44.*

Dub. 5. quid dicendum de iis, qui monetam cudunt ex auro, vel argento Alchymistico? Videtur ex hoc, si rite confectum sit, Moneta cudi sine crimine falsi posse; quia nummi ex eo cusi verè aurei sunt, & idcirco falsæ monetæ adnumerari nequeunt.

Sed quidquid sit, an verum aurum effici per artem possit, quod *Albertus M. l. 3. miner. c. 9. Delrio l. 1. Disquis. Mag. c. 5. sect. 4.* & alii DD. concedunt; *S. Thom. in 2. dist. 7. q. 3. art. 1. ad 5. Comitol. l. 3. respons. moral. q. 33. n. 2.* cum aliis negant, *Joannes XXII. Extrav. un. int. coum. b. tit. ejusmodi auro uti, & ex eo monetam cudi severè prohibuit, quòd Alchymistæ ferè adulterinum aurum obtrudant; & si verum aliquando excoquant, in eo plurimum veri argenti decoquant.* *Pirhing bic n. 43. Englibid. n. 16.*

Quæritur 5. quomodo falsi crimen committatur Usu? *U. Usu, vel potius abusu falsi criminis reatum contrahunt 1. qui nomen, vel cognomen, genus, vel parentes sibi fraudulenter, & dolosè in alterius præjudicium, & damnum mutaverit l. falsi 13. pr. ff. de Leg. corn.*
Bbb
de

de fals. Neque interest, utrum quis alterius nomen falsò assumat, ut pro eo haberi possit, vel proprium nomen diffimulet in damnum tertii. Carpz. *pract. crim. q. 93. n. 34. § 35.* König *bic n. 6.* Dixi fraudulenter, & in alterius damnum; nam mutare nomen, & cognomen sine aliqua fraude libero homini licitum est, si nullum inde cupiam præjudicium fiat. Felin. *in præem. Gregor. n. 36.* Menochius *de arbit. cas. 318. n. 2.* Farin. *prax. crim. q. 150. n. 137. § 144.* Gonzal. *in c. 3. h. tit. n. 5.* Carpzov. *l. cit. n. 33.* Engl *bic n. 15.* Pirhing *n. 45.* Reiffenstuel *n. 10.* & expressè habetur *l. un. c. de mutat. nomin.*

63 2. Qui illicitis, h. e. alienæ familiæ &c. insignibus usus est. *l. eos, qui 27. §. fin. ff. de Leg. Corn. de fals.* in quo genere peccant plebeji, qui utuntur Galæis apertis; quia hæc Doctoralem, Equestrémque Dignitatem insigniunt. Lymn. *Jur. publ. l. 6. c. 16. n. 43.* Item illi, qui Doctoris titulum sibi falsò assumunt, cum tales non sint: quod cum Carpzov. *q. 93. cit. n. 37.* tum credo verum esse, si talis actum aliquem faciat Doctori convenientem: se-cus, si verbo tantum Doctorem se jactet; solis namque verbis, non subsecuto aliquo effectu, mendacium quidem committitur, at non falsum *l. quid sit falsum 23.* & ibi Bartol. *ff. de Leg. Corn. de fals.* Quod idem dicendum de iis, qui Nobilis, Comitatus, vel alterius Dignitatis titulo abutuntur, ut in falsi crimen tunc incidant, si cum damno, vel jactura alterius hanc Dignitatem sibi arrogantes, actum ejusmodi Dignitati convenientem celebrent, eoque modo homines fallant, ut qui facit se Comitem Palatinum, cum talis non sit, & creat Notarios, legitimat Spurius &c. Carpzov. *l. cit. n. 38.* Aut si quis Nobilem, ex insigni, aut præclara familia oriundum se profitetur, & ab aliis ejusdem, vel alterius familiæ Nobilibus eo nomine pecuniam, vel aliud quiddam emendicat, aut alio modo eosdem fallit, lucro, & commodo suo, alterumque damno. Carpzov. *l. cit.* Gravius adhuc peccant, qui se Clericos, & Sacerdotes fingunt, & sub hoc nomine Divina celebrant: de quibus ex instituto agetur *Tit. 28. per totum.* Item qui se fingit nondum baptizatum, aut confirmatum, & ea Sacramenta sacrilegè iterat, ut pecuniam à Patrinis suis

obteneat, ob gravissimum crimen Sacrilegii, quod crimini falsi adjungunt.

3. Qui proposita edicta dolo malo corrumpunt *l. bodie 32. ff. de Leg. Corn. de fals.* qui falso diplomate vias comment *l. eos qui 27. §. fin. ff. eod.* item qui falsas Leges, vel Constitutiones, Authoritates &c. dolosè allegant *l. fin. ff. eod.*

4. Et præcipuè, qui adulterinam monetam colligunt, & expendunt.

Dubitatur, quæ sit falsariorum isto rum poena? *¶.* in tres priores relatos tribus num. *præced.* nulla certa constituta est poena; unde arbitraria erit, scilicet carceris, relegationis, fustigationis &c. pro qualitate admitti falsi, & damni dati. Carpzov. *pract. crim. q. 93. n. 38.*

Quoad ultimo loco positos distin-⁶⁶ guendum est, an quis scienter, & dolosè hoc fecerit, an ignoranter. *Si secundam, nullam incurrit poenam, cum nullam incurrerint culpam.* Menoch. *de arbit. cas. 316. n. 55.* Wiestner *bic n. 24.* *Si primam interest, an hujusmodi nummi cusi sint ex materia proba, & justa, an contra ex adulterina: nam in priori casu poena illorum est arbitraria; in posteriori in ipsos perinde, ut in eudentes, poena ignis à Carolo V. art. 111. cit. est constituta: quæ tamen Constitutio, saltem si ejusmodi monetæ expositio sine magno Reip. damno, & non diu exercita sit, Tribunalium usu & praxi alicubi multum, & merito est mitigata.* Carpzov. *pract. crim. q. 42. n. 99. §. seqq.* Wiestner *bic n. 23.*

Præter has poenas expendens fal-⁶⁷ sam monetam tenetur ad restitutionem ei, qui ultimis damnum sensit: neque excusatur per hoc, quòd illam ab alio per errorem & deceptus acceperit; quia error ipse non debet alteri nocere, & satis est, quòd regressum habeat contra eos, à quibus accepit: novum enim peccatum committeret alios innocentes decipiendo. Et hæc restitutionis obligatio non tantum stringit eos, qui hujusmodi Monetam falsam scienter, & dolo malo expenderunt; sed etiam illos, qui ignoranter, & bona fide, postquam adverterint fuisse falsam, licèt durante ignorantia excusentur. Sylv. *V. falsarius n. 8.* Navar. *Man. c. 17. n. 167.* Molin. *tr. 2. de J. & J. D. 170. fin.* Wagnereck *in extrav. un. Joan. XXII. not. 1. § 2.* Pix, *bic n. 44. fin.* Engl *ibid. n. 17.*